

Handläggare
Åsa Eckhardt
Telefon: 08-508 33 921

Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2026/238.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat ”Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola” på remiss till utbildningsnämnden. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande, då remisstiden inte medger behandling av utbildningsnämnden.

Överenskommelsen mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län reglerar ansvarsfördelningen för kostnader avseende hjälpmedel inom förskola och skola. Målet är att säkerställa en likvärdig, jämlik och rättssäker tillgång till hjälpmedel för barn och unga, minska otydligheter kring ansvar samt stärka samverkan mellan huvudmännen. Överenskommelsen utgår från Socialstyrelsens rekommendationer och syftar till att skapa tydlighet, förebygga konflikter och förbättra förutsättningarna för barns och ungas lärande.

Utbildningsförvaltningen är positiv till den reviderade överenskommelsen och det tydligare kostnadsansvaret. Revideringen innebär inte något utökat ansvar för skolan utan överensstämmer med nuvarande ansvar, enligt förvaltningens bedömning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat ”Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola” på remiss till utbildningsnämnden. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande, då remisstiden inte medger behandling av utbildningsnämnden.

Storsthms styrelse beslöt den 5 februari 2026 att rekommendera länets kommuner att anta den reviderade överenskommelsen för fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och

skola. De tidigare överenskommelserna togs fram 1997, då i två separata dokument – en för skolan och en för den kommunala barnomsorgen. Detta berodde på att förskolan vid den tiden ännu inte var en skolform. Dessa överenskommelser har med åren blivit både språkligt och innehållsmässigt föråldrade och svarar inte längre mot dagens behov.

Ärendet

Överenskommelsen mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län tydliggör ansvarsfördelningen för kostnader för hjälpmedel inom förskola och skola. Syftet är att säkerställa en likvärdig, jämlik och rättssäker försörjning av hjälpmedel, minska gränsdragningsproblem samt underlätta samverkan mellan huvudmännen. Överenskommelsen bygger på Socialstyrelsens rekommendationer och ska bidra till ökad tydlighet, minskade konflikter och bättre förutsättningar för barn och ungas lärande.

Överenskommelsen anger att:

- Skolan ansvarar för grundutrustning och pedagogiska hjälpmedel som ingår i skolans lärmiljö (till exempel arbetsstolar, anpassade bord, datormöss, tangentbord).
- Regionen ansvarar för personligt förskrivna hjälpmedel som stödjer barns och ungas individuella behov (till exempel gånghjälpmedel, talhjälpmedel, specialanpassade produkter).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen och avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till revideringen av överenskommelsen och förtydligandet av ansvarsfördelningen gällande kostnader. Utbildningsförvaltningen bedömer att revideringen inte innebär ett utökat ansvar för skolan utan ligger i linje med nuvarande ansvar.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barn och barns rättigheter, samt jämställdheten. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

1. Missiv - Rekommendation - Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola
2. Bilaga - Rekommendation - Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn

Per Törnvall, Utbildningsdirektör

Datum

2026-02-23

Enligt sändlista

Rekommendation - Revidering av överenskommelse - Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola

Storsthlm styrelse beslöt den 5 februari att rekommendera länets kommuner att anta den reviderade överenskommelsen för fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola.

Bakgrund

Alla barn och unga i förskola och skola har rätt till en tillgänglig utbildning med stöd utifrån sina behov. Detta regleras i skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, diskrimineringslagen samt Socialstyrelsens föreskrifter.

De tidigare överenskommelserna togs fram 1997, då i två separata dokument – en för skolan och en för den kommunala barnomsorgen. Detta berodde på att förskolan vid den tiden ännu inte var en skolform. Dessa överenskommelser har med åren blivit både språkligt och innehållsmässigt föråldrade och svarar inte längre mot dagens behov.

Den nya överenskommelsen omfattar nu alla barn och unga i förskola och skola. Den ersätter de två tidigare överenskommelserna och ger en tydligare och mer sammanhållen reglering av ansvarsfördelningen.

Arbetet med att ta fram den nya överenskommelsen har letts av processledare från Storsthlm och Region Stockholm. Under processen har processledarna haft en nära dialog med referensgrupper bestående av olika yrkesfunktioner, både inom skola och elevhälsa samt inom regionens verksamheter, till exempel arbetsterapeuter. På så sätt har de aktörer som direkt berörs av överenskommelsen kunnat bidra med sin kunskap och erfarenhet. Även jämförelser med andra regioners lösningar har gjorts. Förslaget har presenterats för, och förankrats, med alla utbildningsdirektörer i Stockholms län.

Beskrivning

Överenskommelsen mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län tydliggör ansvarsfördelningen för kostnader för hjälpmedel inom förskola och skola. Syftet är att säkerställa en likvärdig, jämlik och rättssäker försörjning av hjälpmedel, minska gränsdragningsproblem samt underlätta samverkan mellan huvudmännen.

Överenskommelsen bygger på Socialstyrelsens rekommendationer och ska bidra till ökad tydlighet, minskade konflikter och bättre förutsättningar för barn och ungas lärande.

Överenskommelsen anger att:

- Skolan ansvarar för grundutrustning och pedagogiska hjälpmedel som ingår i skolans lärmiljö (till exempel arbetsstolar, anpassade bord, datormöss, tangentbord).

- Regionen ansvarar för personligt förskrivna hjälpmedel som stödjer barns och ungas individuella behov (till exempel gånghjälpmedel, talhjälpmedel, specialanpassade produkter).

Bilaga 1 innehåller en detaljerad ISO-kodlista över kostnadsfördelningen

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i Storsthlm styrelse. Kommunerna fattar beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm.

Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande.

Överenskommelsen börjar gälla när samtliga kommuner fattat beslut.

Svarsperiod

Storsthlm önskar få kommunernas ställningstaganden senast den **2026-04-07** med e-post till registrator@storsthlm.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av Sara Broger, sara.broger@storsthlm.se

Med vänlig hälsning

Mats Gerdau
Förbundsordförande Storsthlm

Johan von Sydow
Förbundsdirektör Storsthlm

Fördelning av kostnadsansvar för hjälpmedel inom förskola och skola

Överenskommelse mellan Region Stockholm
och kommunerna i Stockholms län

2026-XX-XX

Innehåll

1. Inledning	3
2. Syfte och mål	4
2.1 Ansvarsfördelning	4
3. Ekonomisk ansvarsfördelning för hjälpmedel i skola	5
3.1 Grundutrustning (skola)	5
3.2 Pedagogiska hjälpmedel (skola)	5
3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel (region)	5
3.3.1 Dubbelförskrivning	6
4. Hantering av oenighet	6
5. Giltighet och omprövning	6
6. Bilagor	6

1. Inledning

Alla barn och unga i förskola och skola har rätt till en tillgänglig och likvärdig utbildning med stöd utifrån sina behov. Detta regleras i både skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, diskrimineringslagen samt i Socialstyrelsens föreskrifter, vilka tillsammans reglerar ansvaret för att tillhandahålla hjälpmedel.

Denna överenskommelse tydliggör fördelningen av kostnadsansvaret mellan skolhuvudmän i Stockholms län och Region Stockholm för hjälpmedel till barn och unga i förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. I denna överenskommelse benämns ovanstående verksamheter med begreppen skola respektive region. Grundprincipen är att rutinen även gäller för fristående skolhuvudmän.

Överenskommelsen är framtagen i samverkan mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län. Den bygger på Socialstyrelsens förslag till utformning av överenskommelse mellan sjukvårds- och skolhuvudmän.¹

¹ [Samordning av hjälpmedel till barn och elever med funktionsnedsättning](#)

2. Syfte och mål

Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra kostnadsansvaret mellan parterna för att minska gränsdragningsproblem och förenkla samverkan. Överenskommelsen ska:

- Säkerställa att barn och unga får de hjälpmedel de har behov av i skola och förskola.
- Stödja en likvärdig och jämlik försörjning av hjälpmedel i hela länet.
- Tydliggöra ansvarsområden gällande hjälpmedel
- Klargöra den ekonomiska ansvarsfördelningen mellan pedagogiska hjälpmedel, grundutrustning och personligt förskrivna hjälpmedel.

2.1 Ansvarsfördelning

Skolan ansvarar för att:

- Säkerställa att skolmiljön är utrustad med nödvändig grundutrustning och pedagogiska hjälpmedel för att möjliggöra barn och ungas lärande och utbilda personal i användning och underhåll av dessa hjälpmedel samt skapa rutiner för att identifiera barn och ungas behov.
- Initiera dialog med regionen när behov av personligt förskrivna hjälpmedel identifieras och följa upp att dessa integreras i undervisningen.

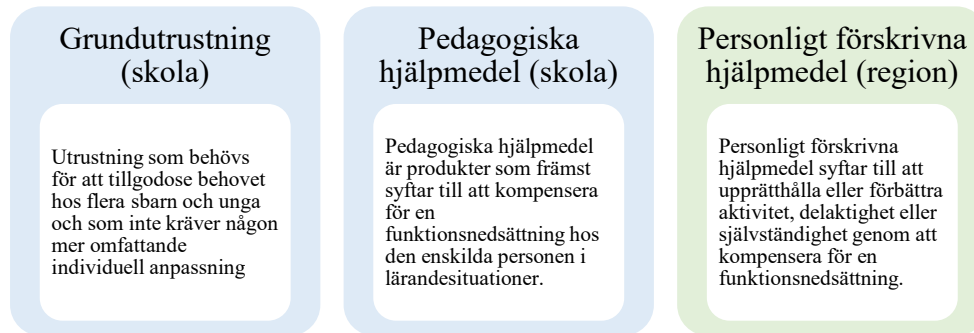
Regionen ansvarar för att:

- Tillhandahålla och underhålla personligt förskrivna hjälpmedel som stödjer barns och ungas behov i förskola och skola.
- Hjälpmedel som förskrivs på regionens bekostnad ska förskrivas enligt regelverket i Hjälpmedelsguiden.
- Hörsel- och synhjälpmedel, ortopedtekniska hjälpmedel samt specialanpassade hjälpmedel² förskrivs på regionens bekostnad.
- Bidra med kunskap och stöd till förskola och skola kring val av hjälpmedel och hjälpmedlens användning.
- Samarbeta med förskola och skola för att säkerställa en smidig implementering av hjälpmedel.

² En specialanpassning är när ett hjälpmedel och/eller tillbehör kombineras på annat sätt än vad tillverkaren avsett, när konstruktionsmässiga ingrepp görs, när ett tillägg görs på en färdig produkt, om en ny produkt konstrueras och tillverkas eller när produkten används på ett nytt sätt eller inom ett nytt användningsområde. Specialanpassning innebär att hjälpmedlet ska märkas "Specialanpassad produkt" och inte ska bära CE-märket enligt Läkemedelsverkets författningssamling, LVFS 2003:11 om Medicintekniska produkter. Den som specialanpassat produkten tar då på sig produktansvaret.

3. Ekonomisk ansvarsfördelning för hjälpmedel i skola

De tre nedanstående områdena för kostnadsfördelning utgår från Socialstyrelsens förslag till ansvarsfördelning, vilken syftar till att tydliggöra kostnadsfördelningen mellan skolan och regionen, samt säkerställa en likvärdig och rättvis tillgång till hjälpmedel.

Från Socialstyrelsen

3.1 Grundutrustning (skola)

Grundutrustning innefattar de anpassningar och hjälpmedel som behövs för att skapa en tillgänglig miljö. Detta inkluderar sådana hjälpmedel som är nödvändiga för att barn och unga ska kunna navigera och delta i förskolans och skolans vardag. Det är skolans ansvar att säkerställa att dessa resurser finns på plats och rektors ansvar att personal är informerad och utbildad i deras användning. Till grundutrustningen hör till exempel arbetsstolar, lyftanordningar och anpassade skrivbord.

3.2 Pedagogiska hjälpmedel (skola)

Pedagogiska hjälpmedel är produkter och utrustning som stödjer undervisningen och är en naturlig del av förskolans och skolans lärmiljö. Dessa hjälpmedel bidrar till att alla barn och unga, oavsett funktionsnedsättning, ska kunna delta på lika villkor i undervisningen. Ansvaret för att tillhandahålla, underhålla och utbilda personal om pedagogiska hjälpmedel ligger hos skolan. Till pedagogiska hjälpmedel hör hjälpmedel som används i undervisningen och är en del av skolans pedagogiska miljö, exempelvis tangentbord, datormöss och presentationsverktyg.

3.3 Personligt förskrivna hjälpmedel (region)

Personligt förskrivna hjälpmedel syftar till att stödja barn och ungas specifika behov. Dessa hjälpmedel tillhandahålls av regionen och kan användas både i förskolan, skolan och i hemmet. Regionen ansvarar även för anpassning och service av hjälpmedlen för att säkerställa att de fungerar optimalt. Till personligt förskrivna hjälpmedel hör exempelvis gånghjälpmedel, talhjälpmedel och specialanpassade produkter.

Bilaga 1 är uppdelad utifrån vilka hjälpmedel som ingår i grundutrustningen, är pedagogiska hjälpmedel samt är personligt förskrivna hjälpmedel.

3.3.1 Dubbelförskrivning

När enbart ett hjälpmedel inte räcker för att möjliggöra daglig aktivitet, kan man i specialfall förskriva ytterligare hjälpmedel med samma funktion.

4. Hantering av oenighet

Region och skola ska samverka för att säkerställa en effektiv hjälpmedelsförsörjning. Vid eventuell oenighet kring den ekonomiska ansvarsfördelningen bör utgångspunkten vara följande grundprinciper:

- Barn och ungas behov och rätt till stöd.
- Parterna ska sträva efter en samförståndslösning och undvika tidskrävande processer som påverkar barn och unga negativt.
- Dokumentation av beslut och resonemang ska vara tydlig för att bidra till framtida lärande och förbättring av rutinen.

Förutom ovanstående grundprinciper ska en tydlig och strukturerad process tillämpas:

1. I första hand ska berörda parter föra en lokal dialog för att lösa frågan. Fokus ska ligga på barn och ungas bästa och en gemensam tolkning av överenskommelsen.
2. Vid principiella frågor eller om lösning inte kan uppnås, ska Storsthlm och hälso- och sjukvårdsförvaltningen kontaktas för vidare hantering.

5. Giltighet och omprövning

Ett beslut om att anta överenskommelsen är att likställa med ett undertecknande, och den gäller tills vidare om inte någon part säger upp den.

Om förutsättningarna för överenskommelsen förändras väsentligt under avtalsperioden ska den politiska styrgruppen Vård i samverkan (VIS) ta ställning till eventuell revidering. Bilaga 1 uppdateras löpande utifrån nya versioner från SIS (Svenska institutet för standarder).

6. Bilagor

Bilaga 1 - ISO-kodlista med fördelning av kostnadsansvaret